

Valmistelija

Hallintojohtaja Anniina Niemelä 040 688 4499,
anniina.niemela@suomussalmi.fi

“Kuntalaisaloite Suomussalmen kunnanvaltuustolle

Me suomussalmelaiset keramiikan, kuvaamataidon ja lasitöiden harrastajat sekä kansalaisjärjestöt olemme huolissamme siitä, loppuvatko meiltä harrastusmahdollisuudet, kun Alvarin koulu aiotaan purkaa. Tarvitsemme korvaavat tilat.

Keramiikka on taideharrastus, joka kasvattaa suosiotaan niin Suomussalmella kuin muuallakin. Kaikki halukkaat eivät viime syksynä mahtuneet keramiikkapiireihin meillä Suomussalmella. Keramiikkaryhmiä on useita, ja niissä opiskelee sekä aikuisia että lapsia. Keramiikan ja kuvataiteiden opintoryhmissä käy yhteensä 48 ihmistä. Joukossa on myös poikia ja miehiä.

Uudella Ruukinkankaan koululla ei ole tilaa kansalaisopiston keramiikan ja kuvataiteiden opiskeluun. Tilat eivät ole käytettävissä luonnollisestikaan kansalaisopiston päiväryhmiä varten, mutta kansalaisopiston toiminta ei onnistu kuvataideluokassa myöskään iltaisin, koska sieltä puuttuvat tarvittavat säilytystilat.

Keramiikassa tehdään usein isokokoisia töitä, joita joudutaan väliaikaisesti säilyttämään seinällä olevissa lokerikoissa silloin, kun ne ovat vielä kesken. Kesken olevia keramiikkatöitä ei voi ottaa mukaan kotiin, sillä ne särkyvät hyvin helposti, ja isot työt ovat sitä paitsi painavia liikutella. Uudella peruskoululla ei tarvittavaan välivarastointiin ole tilaa ainakaan kuvataideluokan yhteydessä.

Alvarin keramiikkaluokassa on satojen, ellei tuhansien eurojen arvosta käyttökelpoista materiaalia ja työvälineitä keramiikan valmistamiseen. Uuteen kouluun niitä ei ole kuitenkaan lupa siirtää pelätyn homealtistuksen takia. Ne menisivät siis hukkaan.

Kun uutta koulua suunniteltiin, ei osattu tai haluttu ottaa lainkaan huomioon kansalaisopiston tilojen tarvetta. Suomussalmen väestö ikääntyy, mutta **koulutilojen suunnittelussa ei ole ymmärretty elinikäisen oppimisen ideaa.**

Alvarissa oleva keramiikkaluokka on näihin asti tyydyttänyt opettajien ja opiskelijoiden tarpeet. Siellä on kokoontunut myös taidepaja, ja se on välillä palvellut myös kuvataiteiden ryhmiä. Nyt olemme todella huolissamme aikuisten ja myös lasten keramiikka- ja kuvataideharrastuksen tulevaisuudesta.

Yksi huomattava heikennys keramiikkaharrastukseen tehtiin silloin, kun tuntimäärää supistettiin. Nykyään kunkin piirin kokoontumiskerta on vain 2 ja ½ tuntia viikossa. Se on osoittautunut liian lyhyeksi. Aikaisemmin piirien kokoontumiskerrat olivat 3 tunnin mittaisia. Tunteja olisi nytkin käytettävissä, joten kyselemme, miksei kokoontumiskertoja voisi palauttaa kolmituntisiksi.

Meitä ihmetyttää myös se, ettei meille ole kunnolla tiedotettu siitä, kuinka kauan voimme käyttää nykyisiä tiloja. Kianta-Opiston johto on antanut meidän ymmärtää, että meidän pitää sopeutua. Tarkoittaako se sitä, että meidän täytyy lopettaa harrastuksemme?

Opiston johdolta ei ole riittänyt aikaa eikä tarmoa tilakysymyksen ratkaisemiseen. Siksi käännyimmekin täten kunnan päättäjien puoleen.

Kaikkien tiedossa on, että Suomussalmella on tyhjiä huoneistoja, joihin keramiikka ja kuvataiteet voitaisiin sijoittaa - hyvällä tahdolla.

Kalliita ja hienoja tiloja emme ole vailla, mutta tarvitsemme käyttöömmemme salin, jonka lattia on kiveä ja johon voidaan sijoittaa useita vesipisteitä. Lisäksi tarvitsemme seinille syvät ja tilavat lokerikot savipakettien ja keskeneräisten töiden säilyttämiseen. Keramiikan muotoilua varten tarvitaan runsaasti pöytätilaa. Nykyiset, tukevut, puiset pöydät voidaan siirtää uuteen toimipaikkaan. Lisäksi tarvitaan kaksi kookasta polttouunia ja erillinen uuni lasitöille.

Mielestämme ei voi liikaa korostaa sitä, että kansalaisopiston tarjoamat harrastusmahdollisuudet ovat ihmisille todellinen henkireikä. Ne merkitsevät ihmisten hyvinvoinnille arvaamattoman paljon. Kansalais- ja työväenopistojen merkityksestä ihmisten hyvinvoinnille on tehty tutkimuksia, jotka ovat kiistatta osoittaneet niiden tärkeän roolin sairauksien ennaltaehkäisyssä ja henkisen hyvinvoinnin ylläpitämisessä.

Nykyään asioita mitataan rahassa, eikä kukaan voi näyttää numeroin, paljonko kunta säästää terveyskuluissa huolehtiessaan ihmisten henkisestä hyvinvoinnista. Asian merkitystä ei tule kuitenkaan vähätellä. Suurin osa keramiikan harrastajista on eläkeiässä. On tärkeää, että ainakin kerran viikossa on mahdollisuus lähteä kotoa neljän seinän sisältä harrastamaan mieluista asiaa ja tavata samanhenkisiä ihmisiä. On sanottu, että yksinäisyys on nykyajan sairaus. Sitä voidaan hoitaa vaikkapa juuri kansalaisopistossa.

Huomautamme, että kuntalaki velvoittaa kuntia edistämään asukkaittensa terveyttä ja hyvinvointia. Tukemalla kuntalaisten harrastustoimintaa ja järjestämällä kuntalaisten käyttöön sopivia tiloja ja välineitä kunta pystyy tärkeältä osalta täyttämään lain asettaman velvoitteen.

Kädentaitojen harrastaminen on yksilöille hyvin palkitsevaa, sillä on mukavaa nähdä kättensä jälki ja kokea onnistumisen elämyksiä. Monet löytävät itsestään uusia kykyjä päästessään kansalaisopistossa opettajan ohjaukseen. Kansalaisopiston piireissä yhteisöllisyys on olennainen osa opiskelua, sillä piiriläiset neuvovat, kiittävät ja kannustavat toisiaan.

Suomussalmella on Kianta-Opiston piireissä annettu eväitä myös ammattitaiteilijoiden opintielle. Muun muassa kuvataiteilija, taiteen maisteri Jaakko Heikkinen, muotisuunnittelija Vesa Kemppainen, kuvanveistäjä Jyri-Pekka Juntunen ja keramiikan ja kuvataiteiden opettaja Leena Juntunen ovat olleet aikanaan Kianta-Opiston oppilaita.

Kianta-Opistossa toimi pitkään keramiikan opettajana kansainvälisen tason keraamikko Ulla Harju. Hänellä on ollut useita näyttelyitä, joista osa on järjestetty ulkomailta. Hänen jättämänsä perinnettä ei pidä hukata kutistamalla keramiikkaharrastusta. Jos kunta toimii oikealla tavalla, Suomussalmi voi tulla kuuluisaksi keramiikastaan.

Suomussalmi on ollut kulttuuripitäjän maineessa. Mielestämme kunta saa tuntuvan mainehaitan, jos se näivettää keramiikan ja kuvataiteiden harrastamisen. **Toimiva kansalaisopisto on veto- ja pitovoimatekijä. Siihen kannattaa panostaa kunnan kehittämiseksi.**

Kutsumme tässä samalla päättäjiä tutustumaan keramiikkaluokkaan, opettajaan ja oppilaisiin sekä niihin kauniisiin töihin, joita olemme saaneet aikaiseksi. Omin käsin tehdyt työt ovat uniikkeja ja sellaisina arvokkaita. Teemme keramiikkatöitä kotiemme kaunistukseksi ja myös mieluisiksi lahjaesineiksi.

Kuntalaisaloitetta tukevat seuraavat kansalaisjärjestöt ja yhteisöt:

Suomussalmen Eläkeläiset ry
Eläkeliiton Suomussalmen yhdistys
Suomussalmen Mielenterveyden ystävät
Kerälän ympäristön maa- ja kotitalousnaiset
Suomussalmen Vanhus- ja vammaisneuvosto
Suomussalmen Kehitysvammaisten Tuki ry
Suomussalmen Kalevalaiset ry
Taidekollektiivi Taikavintti
Kianta-Opiston Keramiikan ja kuvataiteiden opiskelijat

Liitteenä aloitteen allekirjoittajien nimilista

Suomussalmella 20.11.2023

Kunnioitavasti
Anja Lahma-Mulari
(Toimeksi saaneena)”

Oheismateriaalina aloitteen allekirjoittajien nimilista

**Kunnanjohtajan
esitys**

Kunnanhallitus saattaa aloitteen sivistyspalvelujen valmisteltavaksi.

Päätös

Esitys hyväksyttiin.

**Toimeksi
Tiedoksi**

sivistyspalvelut
aloitteen tekijä

SIVLTK § 133

Valmistelija

Sivistysjohtaja Teemu Piirainen, 040 688 4545,
teemu.piirainen@suomussalmi.fi

Sivistyslautakunta vastaanottaa kuntalaisaloitteen vastauksen valmistelemiseksi kunnanhallituksen 28.11.2023 kokouksen § 239 mukaan. Kuntalaisaloitteeseen vastaaminen toteutetaan sivistyspalveluissa Suomussalmen kunnan aloiteohjeiden mukaisesti (kunnanhallitus 20.6.2023 § 125)

Kuntalaisaloitteesta on nostettavissa varsinaisina kysymyksinä esille kaksi pääkohtaa: keramiikan harrasteryhmien tilat muutostilanteessa ja toive näiden ryhmien toimintaan kohdistettavan opetustuntimääräresurssin kasvattamiseen.

Vuoden 2023 toteutumätiedoilla Kianta-opiston kursseille osallistuvien brutto-opiskelijamäärä on yhteensä 3156, netto-opiskelijamäärän ollessa 1417 henkilöä. Kurssitarjonnan toteutumalukujen perusteella kolme suosituinta pääluokkaa ovat järjestyksessä 1. tanssi ja liikunta, 2. kädentaidot 3. musiikki. Jokaiselle harrastajalle oma harrastus on tärkeä,

sen merkitys yksilön kokemalle hyvinvoinnille kiistaton ja siitä halutaan pitää kiinni.

Kianta-Opisto on vapaan sivistystyön oppilaitos, joka toimii elinikäisen oppimisen periaatteella tarjoamalla kuntalaisille mahdollisuuksia oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen sekä elinvoiman ja hyvinvoinnin vahvistamiselle. Kianta-Opisto edistää aktiivista kansalaisuutta ja osallisuutta järjestämällä kädentaitojen, liikunnan, musiikin, taideaineiden sekä yhteiskunnallisten aineiden opetusta kaikenikäisille. Kurssitoiminta ja -tarjonta elää vuosittain muokkautuen yhteiskunnan muutosten, trendien sekä opiskelijoiden ehdotusten ja kysynnän mukaan. Kurssitoimintaa suunnitellaan kokonaisuutena, huomioiden laaja ja monipuolinen kurssitoiminnan kattavuus eri mielenkiinnon ja harrastustoiminnan kohteille.

Opetustuntimääristä:

Valtionosuustunnit tippuvat Suomussalmen kunnan Kianta-opiston osalta vuodelle 2024 yhteensä 738h verrattuna vuoteen 2023. Tämä on huomioitu talousarviovalmistelussa. Valtionosuustuntien väheneminen konkretisoituu lukuvuoden 2024 – 2025 kurssisuunnittelussa; opetustuntimäärä vähenee valtionosuuspäätöksen mukaisessa suhteessa tai nykytason säilyttääkseen kunnan omarahoitusosuuden tulee kasvaa.

Kansalaisopistojen rahoitusta koskevaan valtakunnalliseen muutokseen perustuen kuntalaisaloitteen ehdotus tuntimäärän lisäyksestä yhteen kurssitoiminnan osa-alueeseen ei ole mahdollista. Kurssitoiminnan suunnittelu on tehty ja tullaan tekemään kokonaisuuden näkökulmasta, eri osa-alueita yhdenvertaisesti tarkastellen. Kianta-opiston rehtori vastaa valmistelusta. Sivistyslautakunta hyväksyy hallintosäännön mukaan lukuvuosittain kansalaisopiston opetus-/kurssisuunnitelman.

Keramiikan harrastetiloista:

Ruukinkankaan uuden koulun suunnittelu on tehty tilojen joustava yhteiskäyttö huomioiden, mukana suunnittelussa on ollut myös kansalaisopiston näkökulma ja tarpeet. Kansalaisopiston kurssitoimintaa järjestetään koululla kuluvan lukuvuodenkin aikana. Kansalaisopiston kaikkea kurssitoimintaa ei kuitenkaan ole suunniteltu siirrettäväksi koululle missään vaiheessa, ryhmien toimipisteitä on laajan kunnan alueella useita, eri toimijoiden tiloja hyödyntäen.

Suomussalmen kunnan tekninen lautakunta/tekniset palvelut on laatinut kunnan rakennuskantaa koskevan selvitystyön, joka on hyväksytty kunnanvaltuustossa 15.12.2020 § 60. Selvitystyön päivittäminen on ollut teknisen lautakunnan käsiteltävänä 16.11.2023 § 98. Selvitystyön pohjalta kunnan rakennuskantaa ohjataan tarkoituksenmukaiseen suuntaan, poistetaan tarpeettomia rakennuksia ja edistetään kunnan rakennuskannan tarkoituksenmukaista ja kustannustehokasta hyödyntämistä. Isompi Alvarin rakennuksista on suunnitelman mukaan poistumassa käytöstä vuoden 2024 aikana, jotta se voidaan viimeistään vuonna 2025 purkaa. Kianta-opiston käytössä on ollut tämän rakennuksen päädyssä sijaitsevat kuvataiteen opetustila sekä keramiikkapaja. Muuta käyttöä rakennuksella ei enää vuoden 2024 alkaessa ole. Talousarvion valmistelussa on huomioitu, että rakennuksen aiemmat käyttäjät tulevat tyhjentämään tilat irtaimistosta purkutyötä varten syksyyn 2024 mennessä.

Purkutyön valmistelun ja rakennuksen tyhjentämisen alustavassa suunnittelussa on jo käyty keskustelua sivistyspalveluiden, teknisen sekä kiinteistöpuolen vastuuhenkilöiden kanssa mahdollisista hyödynnettävistä tilaratkaisuista, joilla voidaan mahdollistaa kansalaisopiston kädentaitojen kurssitoiminta jatkossakin, mukaan lukien keramiikan harrastaminen. Sellaisenaan Alvari-rakennuksessa

olevia tiloja vastaavia tiloja ei ole käytettävissä, mutta kuntalaisaloitteessa esitettyä tilatoivetta mukailevia tilajärjestelyitä pyritään löytämään, huomioiden muut tilankäytön tarpeet eri palveluiden kanssa yhteistyössä. Uuden Ruukinkankaan koulun tilojen hyödyntämistä Kianta-opiston kurssitoiminnan järjestämisaikana kehitetään edelleen.

Keramiikan harrastustoiminnan jatkolle osana Kianta-opiston kurssitarjontaa ei tämän hetken tiedoilla ole esteitä ja tilankäytön osalta vaihtoehtoiset ratkaisut pyritään löytämään yhdessä teknisten palveluiden kanssa.

Kuntalaisaloitteeseen annettavan vastauksen laatimiseksi sivistyspalvelut tekee yhteistyötä teknisten palveluiden kanssa ja pyytää asiassa heiltä asiantuntijalausuntoa.

Sivistysjohtajan esitys

Sivistyslautakunta käy keskustelun kuntalaisaloitteesta ja pyytää teknisen lautakunnan / teknisten palveluiden viranhaltijalausuntoa 28.2.2024 mennessä alla olevista asioista jatkovalmistelua varten:

- Alvari-rakennuksen Kianta-opiston käyttämien tilojen käyttöajan päättyminen kansalaisopistotoimintaan, aikataulu?
- Vaihtoehtoiset tilaratkaisut kunnan omistamissa tiloissa, joita on käytettävissä tarvittavien muutostöiden jälkeen keramiikka-opetukseen? Tiloihin tarvittavat muutostyöt eriteltynä kokonaiskustannusarvioineen sekä aikatauluineen?

Päätös

Esitys hyväksyttiin.

Toimeksi Tiedoksi

tekniset palvelut aloitteen tekijä

1279/12.08.01/2023

SIVLTK 03.04.2024 § 30

Valmistelija

Sivistysjohtaja Teemu Piirainen, 040 688 4545,
teemu.piirainen@suomussalmi.fi

Kuntalaisaloitteessa esitetty Kianta-opiston opetustuntimäärän lisäyksesitys käsiteltiin jo joulukuun lautakunnassa. Kuntalaisaloitteen käsittelyä on jatkettu keramiikkaopetuksen järjestämiseen soveltuvien eri tilavaihtoehtojen tarkastelun osalta yhteistyössä teknisten palveluiden kanssa. Sivistyspalvelut on saanut teknisten palveluiden lausunnon esittämiinsä kysymyksiin 29.2.2024.

Yhteistyössä teknisten palveluiden kanssa on päädytty tarkastelemaan keramiikkakurssien opetuksen järjestämisaikaksi Kirkonkylän koulurakennusta, joka ei enää ole perusopetuksen käytössä. Rakennuksessa toimii tällä hetkellä jo Kianta-opiston kurssitoimintaa sekä muita yksityisiä harrasteryhmiä. Rakennuksesta käyttöön otettavia tiloja on käyty yhdessä Kianta-opiston, sivistyspalveluiden sekä teknisten palveluiden kanssa tarkastelemassa paikan päällä.

Keramiikkakurssien järjestämisaikaksi on suunniteltu rakennuksen alakerrassa olevaa entistä kuvaamataidon opetuksen tilakokonaisuutta. Ratkaisua puoltaa se, että tilat on alun perin suunniteltu kuvaamataidon käyttöön ja tiloissa on ollut sijoitettuna keramiikkauuneja. Rakennuksen käyttöaste on kohtalainen, mutta päällekkäistä toimintaa ei ko. tiloissa

olisi. Tämä mahdollistaisi myös päiväkurssien pitämisen ja aikataulujen vapaan suunnittelun. Ratkaisussa olisi pysyvyyttä, sillä teknisten palveluiden lausunnon mukaan rakennusta ei ole päätetty purettavaksi, johtuen siihen yhteydessä olevasta ja aluetta palvelevasta kaukolämpökeskuksesta. Kurssilaisten parkkipaikat löytyvät helposti suurelta piha-alueelta ja varastotilaa on käytettävissä runsaasti.

Tiloihin on ennen käyttöönottoa suoritettava keramiikkauuneille tarkoitettun poistoilmakanavan ja huuuvan rakentaminen sekä tarvittaessa perustasoinen pintaremontti. Tekniset palvelut on kartoittanut tarvittavia toimenpiteitä ja pystyy toteuttamaan remontit ja muutostyöt siten, että syyslukukauden 2024 kurssitoiminta pystytään jo aloittamaan vaihtoehtoisissa tiloissa Kirkonkylän entisen koulun ns. Ylätalossa. Alvarin tiloista muutto voitaisiin tehdä ennen syyslukukauden alkua suoraan näihin tiloihin, ilman irtaimiston välivarastointitarvetta.

Alvari-rakennus olisi tyhjennetty käyttäjien irtaimistosta teknisten palveluiden aikataulutoiveen mukaisesti ja rakennuksen purkusuunnitelmat voisivat edetä teknisten palveluiden aikataulun mukaan.

Tarvittavat muutos- ja remonttityöt toteuttaa tekniset palvelut ja niiden kustannukset katetaan Kianta-opiston käyttötaloudesta. Teknisten palveluiden alustava arvio muutostöiden kustannuksista jää alle 10 000€ (alv. 0%). Tällä hetkellä tiedossa olevien muutostöiden kokonaiskustannus on vasta 5 500€ (alv. 0%). Summa voi muutostöiden toteutuksen yhteydessä vielä hieman muuttua.

Uuden Ruukinkankaan koulun kuvataideluokkaa on myös mahdollista käyttää Kianta-opiston kuvataide- ja keramiikkaopetuksen kurssitoimintaan perusopetuksen toiminta-ajan ulkopuolella, rakennuksen joustavan yhteiskäytön periaatteen mukaisesti. Tiloissa on myös käytössä varastotilaa sekä yksi käyttövalmiiksi asennettu keramiikkauuni.

Näillä tilavaihtoehdoilla kuvataide- ja keramiikkaopetuksen kurssitarjonta pystytään turvaamaan osana Kianta-opiston kurssitarjontaa Alvari-rakennuksen poistuessa käytöstä.

Tulevan lukuvuoden kurssitoiminnan suunnittelusta, Alvarin tilojen tyhjentämisestä, muutosta uusiin tiloihin sekä muista asiaan liittyvistä käytännön järjestelyistä vastaa Kianta-opiston rehtori.

**Sivistysjohtajan
esitys**

Sivistyslautakunta päättää antaa pykälätekstin mukaisen selvityksen vastauksenaan kuntalaisaloitteeseen.

Päätös

Esitys hyväksyttiin.

**Toimeksi
Tiedoksi**

_____
Sivistyspalvelut
Aloitteen tekijä
_____